

(Прес за РС, 16.11.2010.)

Већ годинама и усмено и написмено тврдим да ће се квадратура босанског круга ријешити оног момента када Хрвати у БиХ коначно отворе карте. Није да још током рата нису формирали „Херцег-Босну“, није да крајем 2000. нису одржали референдум о „трећем ентитету“, није да због тога нису били смјењивани, али су се исто тако придружили Муслиманима на референдуму о независности БиХ, прихватили заједнички ентитет са Бошњацима, одћутали обману о конфедерацији Федерације са Хрватском итд. Још од почетка 90-их они комбинују и калкулишу: са матицом Хрватском, са католичком црквом, са ЕУ и САД, са комшијама Муслиманима/Бошњацима, сами међусобно итд.

Док су многи Срби и Бошњаци све ове маневре проглашавали „латинлу ком“ и „језуитизмом“, Мирјана Касаповић је црно на бијело утврдила да „то није хотимично лицемјерје усмјерено на заваривање политичких противника, обична свакидашња политичка лаж, него политика која због извањских притисака и ограничења, као и због властитих способности и недоумица, није јасно и досљедно артикулирала темељне политичке циљеве Хрвата, прије рата, у рату и након рата“. Посљедњих мјесеци, међутим, као да су и „извањски притисци и ограничења“ попустили, а „властите способности и недоумице“ превладане, јер Хрвати су поново, како кажу, „озбиљније него икад“, ставили на дневни ред питање трећег ентитета. Зашто баш сада?

Посљедњих мјесеци, међутим, као да су и „извањски притисци и ограничења“ попустили, а „властите способности и недоумице“ превладане, јер Хрвати су поново, како кажу, „озбиљније него икад“, ставили на дневни ред питање трећег ентитета.

Парадоксално, томе су у великој мјери допринијели ентитетски партнери. Поновни избор „хрватског представника“ у Предсједништву БиХ од стране бошњачког бирачког тијела, поигравања СДП-а са неписаним правом ХДЗ-а да предложи Хрвата на чело Савјета министара БиХ, деложација кардинала Пуљића у корист Бошњака и уз то удбаша који је деценијама прислушкивао резиденцију врхбосанског бискупа ... - само су нека од понижења која бошњачка већина систематски приређује хрватској мањини у заједничком ентитету. На свако од њих појединачно Хрвати су изненађујуће благо реаговали, како би, по систему „што горе то боље“, прикупили више аргумената за разграничење са

Два трећа ентитета

Пише: Ненад Кеџмановић
петак, 19 новембар 2010 19:23

осионим комшијама. Био је то добро припремљен повод да и Загреб направи заокрет. Док је Стјепан Месић, опсједнут амбицијом да за свог предсједничког манадата уведе Хрватску у ЕУ, грубо ућуткивао сународнике у Херцеговини и неукусно подилазио Бошњацима у Сарајеву, његов наслједник Иво Јосиповић, пошто је већ одшкринуо капију Брисела, одважио се да упути дискретан пријекор бошњачким лидерима и тако охрабри хрватску дијаспору у БиХ. Био је то јасан сигнал чак и за гласовите грађанисте и мултикултуралисте, попут Жарка Пуховског, да се јавно изјасне за „трећи ентитет као једино логично рјешење“.

Томе ваљати додати територијално-етничка помјерања унутар хрватског корпуса у БиХ. Помирљиви средњобосански и посавски Хрвати који су, као бројнији дио нације, били темељ сарадње са Бошњацима постали су изиграна мањина. Исцурили су у Хрватску или Херцеговину тако да су херцег-босански радикали постали одлучујућа већина у оба ХДЗ-а. Човић и Љубић се у понечему и разликују, али не и по питању трећег ентитета. Наведене околности су изгледа довеле и до тихог повлачења босанских фрањеваца који су својим бх. пат риотизмом дуго одушевљевали бошњачке „социјалдемократе“ из СДП-а и „грађане“ из СДА. Ни најполетнији и најелоквентнији међу њима, попут фре Марка Оршוליћа, одавно се не оглашавају у сарајевским медијима, вјероватно разочарани што су самостани у „Босни Сребреној“ остали усамљена острва у муслиманском мору. Напокон, и САД и ЕУ су почели више да уважавају реалност на западном Балкану наспрам својих идеалистичких пројеката. Клинтонова је рекла да уставне промјене могу да буду само резултат равно правног договора локалних снага. „Бивши и неодговорни“ дипломата Монтгомери је упозорио да је једина алтернатива томе распад државе. А Меркелова је приговорила бошњачким првацима због дискриминације Хрвата и огласила да се мултикултурализам у пракси није потврдио као функционално рјешење.

Клинтонова је рекла да уставне промјене могу да буду само резултат равно правног договора локалних снага. „Бивши и неодговорни“ дипломата Монтгомери је упозорио да је једина алтернатива томе распад државе.

Да се нешто мијења и у свијести бошњачке базе, показали су изборни фијаско Хариса Силајџића и политичка маргинализација реиса Церића. Два најрадикалнија и најмилитантнија заговорника бошњачко-муслиманске хегемоније, под фирмом функционалне централизације БиХ, нису баш ништа постигли сем што су Хрвате још више удаљили од заједничког ентитета, а Србе од заједничке државе. Међутим, пораз мегаломанског бошњачког пројекта да прогутају цијелу БиХ, истовремено им је дао реалну шансу за мањи и дохватљивији залогај у облику сопственог ентитета. А то је заправо оно што су они одувјек жељели, само нису смјели да кажу откако је Цицерман

Два трећа ентитета

Пише: Ненад Кеџмановић
петак, 19 новембар 2010 19:23

одвратио Изетбеговића од Лисабонског споразума. На предизборном мегаскупу СДА у Кладуши јасно и гласно је поручио: „Ми нећемо исламску Босну, јер за то још није вријеме. Узећемо онолико Босне колико моремо просперитетно контролисати“. Том приликом помало разочарана национално-вјерска публика касније је током рата ипак потврдно одговорила: „Потпиши Алија, макар била ко авлија!“ Уосталом шта је било природније него да, распадом Југославије по територијално-етничким шавовима, и Муслимани, као по бројности трећи народ предвођен национално-вјерском странком, затраже свој дио подијељене куће – „један кроз један“. Унутрашња подјела босанског стана довела је Бошњаке само на пола пута, а ентитетским сустанарством „један кроз два“ нису задовољни ни Хрвати.

Меркелова је приговорила бошњачким првацима због дискриминације Хрвата и огласила да се мултикултурализам у пракси није потврдио као функционално рјешење.

Деценију и по одржавало се безнадежно стање у коме је Бошњацима извана обећавана јединствена БиХ у којој ће бити релативно доминантни, а коју српско-хрватска апсолутна већина, наравно, нипошто неће. А истовремено им је, такође извана, било забрањено да затраже свој дио Федерације, што би и Херцегбосанци једва дочекали. Управо тај ћорсокак у који су сатјерани бошњачки лидери, уколико даље потраје, могао би на власт да доведе оне Лагумџијине „луде муслиманске радикале“ и подгрије глобалну исламофобију. Ваљда је то сада већ свима постало јасно, и изнутра и споља..